

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Ce e viața?

De Dr. I. Broșu.

I.

În toate articolele mele mi-am luat de temă existența lui Dumnezeu. Există Dumnezeu și unde îl aflăm? Aceasta e chestiunea. Din cele mai vechi timpuri natura și universul s'a ținut ca de-o carte măiastră deschisă, pe ale cărei pagini strălucite fiecare vede sau cel puțin trebuie să vadă degetul unui Dumnezeu, creator, atotputernic și atotînțelept. În zilele noastre însă, vedem că știința naturală cearcă și are intenția să ștergă numele „Dumnezeu” din cartea vrăjită a naturii și să-l exileze cu totul din marginile lumii.

Cunoscutul materialist C. Vogt spunea odinioară, că Dumnezeu e peatra de hotar pe câmpul mare al universului, ce trebuie cu atât mai mult dată îndărăt, cu cât înaintează mai tare știința.

Să fie adevărat? Dacă există cineva pe care îl interesează mai mult chestiunea aceasta, atunci noi, universitarii, suntem cei dintâi cari voim să fim clarificați cu întrebarea, că știința naturală progresivă poate admite lângă ea loc și pentru Dumnezeu și credință, sau explicând ea lumea din sine și fără de ajutorul lui Dumnezeu îi șterge și îi nimicește urmele din natură și din lume?

În articolul ultim am căutat să aflăm urmele lui Dumnezeu în clădirea uriașă pe care o numim univers, întrebând materia și puterile ei, că de unde sunt și de când există?

Răspunsul, care l-am primit a fost, că un Dumnezeu atotputernic ni-a dat ființă! Dar nouă ni se pare, că în lume și pe pământ, afară de puterile cari mișcă stelele și norii, cari se descoperă în tunet și fulger și cari fac să lucreze mașinile și electromotorii, mai sunt și alte energii și puteri. Adecă înțeleg acele

puteri, pe cari le conțin corpurile plantelor, animalelor și omului: *puterile vieții*.

Unul din cele mai misterioase fenomene dintre acelea pe cari le cunoaștem, este acela pe care îl numim „*viață*”. Ce e viața? De unde vine? Aveau oare dreptate învățații mai vechi cari credeau, că pentru explicarea vieții avem lipsă de alte puteri nouă, de deosebite puteri de viață, — (hipoteza aceasta se chiamă explicarea vitalistică a naturii) — în cari iarăși am descoperi urmele mamei creatoare a lui Dumnezeu? Sau poate că are dreptate așa numita teorie a vieții mecanice, care susține, că rezultatele vieții se pot explica și fără de Dumnezeu și fără de acceptarea unor puteri speciale, singur numai din forțele și legile chimice și mecanice, cari sunt active în lumea anorganică? Vom aștepta ca să ne răspundă chiar biologia, chiar rezultatele ei de până acum. Noi vom întreba, ca și mai înainte, că ce știe știința naturală să ne spună despre viață și ce nu știe?

Ce ne spune despre viață și referința ei față de lipsa de viață? Ea stabilește cu toată siguranța, că între aceeace e viu și aceeace e lipsit de viață, între lumea organică și anorganică există un gol, ce nu poate fi trecut de nimeni. Această prăpastie, spune ea, nu există numai între o piatră moartă și între un om dotat cu rațiune, nu numai între un corp mort și unul viu, al unui animal sau om, dar chiar și între formațiunile anorganice și între cele mai inferioare ființe ale lumii organice.

Firește, că știința naturală a monismului nu vrea să recunoască această deosebire, pe care ni-o arată experiența zilnică, în toată siguranța și evidența. Și pentru ce nu voeste s'o facă? Răspunsul e foarte simplu. Monismul susține, că există numai un singur fenomen natural și acela constă din activitatea legilor și proceselor

chimice și fizicale, cari deopotrivă sunt active, atât în natura organică, cât și în cea anorganică, așa încât nu mai e de lipsă de-a cerceta urmele unei alte puteri speciale și ale altei cauze a vieții. Ori și cine poate observa, că argumentul acesta e simplu numai o *petilio principii*, la care nu mă voi opri mai mult. Cred că e de-ajuns dacă voi argumenta, că afirmarea aceasta din punctul de vedere al științelor naturale e falsă.

Adevărat este, ceea ce știm și azi, că ființele organice (planta, animalul și omul), constau din aceleași materii chimice, ca și obiectele anorganice (mineralele, metalele, etc.) și că rezultatele științelor naturale au ridicat zidul, ce se află între chimia organică și anorganică. Analiza chimică a obiectelor organice și anorganice ni-a arătat că ambele constau din aceleași elemente, și anume din: carbon, hidrogen, oxigen, sulfur, fosfor, clor, caliu, calciu, fier și alte substanțe. Știm apoi mai departe, că toate schimbările și funcțiunile organismului sunt legate de legile chimice și fizicale, cari sunt active în laboratorul chimicului sau în ori și ce altă mașină. Dar cu toată această egalitate organismul viu e infinit altfel și cu mult mai mult decât simplu numai o mașină și un laboratoriu.

La organisme aflăm acele substanțe chimice — (substanța originală din care se desvoltă toate ființele organice se numește protoplasmă) — într-o astfel de combinație aparte, cum nu o aflăm nici unde în natura anorganică. În laboratoare se pot face fel de fel de combinații din materii organice, dar producerea unei ființe vii va rămâne pentru eternitate o imposibilitate. Viața, în acele combinații de protoplasmă, atârnă de o structură fină și de un princip formal, și nu de părțile constitutive materiale. Dacă de pildă, se fărâmă protoplasma și se macină, până ce ajunge în stare de făină, materialul dur che-

mic rămâne ce-i drept și mai departe, dar viața e nimicită. A cerca de a explica viața numai pe baze curat chimice, este aproape tot aceeași, ca și când ar voi cineva să explice o carte, chimice, pentru că e făcută numai din părți constitutive chimice, din hârtie și din cerneală.

Chiar și în privința dinamică organismul e infinit cu totul altul decât o mașină simplă. Voi atrage atențiunea numai asupra celor patru însușiri fundamentale ale tuturor organismelor. Ele se desvoltă conform unui principiu de organizație imanent, se propagă, moștenesc firea lor specială, cresc prin asimilare de materii străine, se regulează de sine, ba ce e mai mult, chiar se regenerează din puterile proprii, adică un membru sau un organ stricat se vindecă de sine și crește astfel mai departe, înlocuindu-se prin unul tânăr. Unde aflăm numai un singur fenomen din cele amintite într-o mașină la care au valoare numai legi chimice? Tocmai aici zace tot secretul vieții și aici se deschide acea prăpastie necuprinsă între lumea organică și anorganică. „Cu un oare care drept s'ar putea acum spune, că prăpastia între cele două științe naturale, în aceeași măsură a devenit mai adâncă, cu cât se aprofundează și cunoștințele noastre fizicale și chimice, morfologice și fiziologice, ale organismelor”, — acestea sunt cuvintele unui însemnat cercetător al naturii din zilele noastre (Oskar Hertwig).

Demisia baronului Schönaich. Se telegrafiază dela Viena, că baronul Schönaich, ministrul comun de războiu, și-a înaintat Mercuri demisia. Din acest motiv baronul Schönaich nu va participa la manevrele mari de toamnă. Mareștatea Sa se va pronunța în curând asupra demisiunii acceptându-o și numind un nou ministru comun de războiu.

FOIȘOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Urmare.)

L. Se vedea numai vârful... Cum te poți înșela! Mie mi s'a părut par'o'ar a-larga.

Fr. Nu, dragă, stă locului. Postilion de amor, cu sfârleaza aurită și cu tunica de țigle, ha, ha, ha!

L. Bine, bine, e de râs, ș'atât!
Fr. Încă nu; asemănarea ta a fost prea ciudată.

L. Damnezeule, se deschide ușe, vine guvernanta.

Fr. Iute, la loc, liniște!

L. Ah, afulisul de ourier!

Fr. Lucru în mână!

L. Stau să mor de necaz!

Fr. (cu ochii la fereastră) Încă nu vezi nimio?

L. (ca mai sus) Nimio! Ea vine!

Fr. Nici eu nu văd nimio.

L. Ah!

Fr. Prostia de car de fân!

L. Și coperișul de țigle!

Fr. Dacă află, că n'am făcut nimio, ai grijă să nu ne certe.

L. Iată cartea, citește! (Ii dă o carte, și ea își ia unu).

Fr. Idee ferocită! (ca mai sus) Nimio?

L. (ca mai sus) Nimio?

Fr. Pst, pst, vine!

L. Să ne încredem în zeii atotputernici!

Fr. (privind cartea) Am luat cartea întoarsă.

L. (esemenia) Dumnezeule, sunt litere grecești!

SCENA II.

Cele de sus. Guvernanta.

Guvernanta. Bon jour, mesdames! A, a! mult sunteți diligente! Ah, c'est charmant! E într'adevăr a opta minune. Domnișoară, ce citești d'ta?

Frosinica. Este...

Guv. Un roman?

Fr. Nu!

Guv. Paul et Virginie?

Fr. Nu, nu!

Guv. Ei, dă-l încoace!

Fr. Dar să nu îți bați joc.

Guv. (ia cartea). „Povește temeintoe pentru stărpirea cloșanilor!” Cum ai ajuns d'ta la lectura aceasta, drăga mea?

Fr. Tata a spus, că e de folos, de oarece... am mare plăcere pentru economia rurală.

Guv. Pasiunea aceasta n'am observat-o la d'ta, deloc. Și d'ta, domnișoară?

Leonora. Eu...

Guv. Ce citești d'ta?

L. Puțin; subiectul este plicticos, ci-tesc numai de dragul stilului.

Guv. Numele cărții nu s'ar putea spune?

L. Nu!

Guv. Pentru-oe?

L. Nici eu nu l' știu.

Guv. Eh bien!

L. Cartea....

Guv. Ei haid! dă-o încoace!

L. Ai să mi pierzi locul răsfodind.

Guv. (ia cartea) Ah ciell!... L' tere grecești! — Cum, nu ți-e rușine d'tale, să citești o carte păgână?

L. Eu — eu voiam numai....

Guv. Spune! Ce s'a întâmplat?

L. Aș pîz' secretul; dar... a spune adevărul este datoră mea; eată il mărturisesc: De citit n'am citit-o, crede mă; am voit să-mi aleg mod'le de brodat din foile acestea; s'ar potrivea prea bine drept erabescuri, și gîndeam să oos o bonetă pentru d'ta, să-ți fac o surpriză de ziua numelui; însă tocmai d'ta a trebuit să afli...

Guv. Atunci n'am văzut nimio, nu știu nimic, ma petite! — Dar ai să mi-o faci după fașonul vechi!

L. D'ta știi acum, și totuși vrei să te certi.

Guv. Imi iau voie. — Eh bien! să ținem lecție!

Fr. Ah, Dumnezeule!

Guv. D'ta suspini? Ce?

Fr. Este care permis, să ne țineti legate de bancă încă din copilărie? — Suntem mari și destul de frumusele, ca să putem străluci în lume. Ce ne ajută sentențele? Nici o carte cumințe nu ni se dă în mână; o carte bună însemnează contrabandă. — În etate de optsprezece ani să mai învăț geografie, ca nu cumva lumea să-mi fie străină. Asta prea e de tot!

Guv. Ah ciell! Ce su! Nelegiuito, părăs' tă de D-zeu! Am să te spui tatălui d'tale. — Să fi vorbit eu astfel profesoarei mele, apără-mă Doamne, ce ar fi făcut! O, o! Educație decăzută! Generațiune rebelă! Eh, voi a ton ouvrage!

L. Frosinica are dreptate! Da! E prea mult! În etatea cea mai frumoasă ne dați știință seacă, fără nici un plan. — Eu nu mă împotrivesc; știu, că omul trebuie să învețe toată viața, însă ce folos au lecțiile noastre? Ce, folos?

Guv. Și d'ta te revolti? — O, vipere! Nerecunoșătoare! A mai comis o ființă așa nelegiuire?... Le-am legănat în brațele mele, am renunțat la plăceri, am trăit numai pentru binele lor, — câte nopți nedarmite, les Dieux m'en sont temoins, — am veghiat lângă patul lor. — Și recunoștința?...
(Va urma).

Sborul lui Vlaicu în Sibiu.

Indrăznețul aviator Aurel Vlaicu, care la serbările culturale din Blaj a uimit publicul cu minunatele sale sboruri, a binevoit să primească în-vitarea de a face o ascensiune și în Sibiu. Ascensiunea va avea loc *Duminecă în 17 Septembrie st. n. 1911*, la orele 5 p. m., pe câmpul de exerciții militare din loc.

Prețurile de intrare sunt următoarele:

Locul	I . . .	10 cor.
"	II . . .	6 "
"	III . . .	3 "
"	IV . . .	1 "

Ne împlinim o plăcută datorie, când luăm sub ocrotirea așezământului nostru cultural această izbândă a științei, care face cinste neamului românesc.

Ne adresăm deci tuturor oamenilor noștri, cari pot aprecia importanța problemelor culturale, rugându-i să grăbească cu toții și să îndemne pe toți Românii din împrejurime a lua parte la această frumoasă sărbătoare a geniului românesc.

Sibiu, 5 Septembrie 1911.

Prezidiul Asociațiunii:
Andrei Bărbăntu.

NB. Biletele de intrare se pot primi dela biroul central al Asociațiunii și dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prevăzându-se aglomerare mare de public, doritorii sunt rugați a-și procura biletele în cel mai scurt timp.

Ceva istoric din biografia mea.

În viața mea, de douăsprezece ori am fost în București la ședințele Academiei Române, în fiecare an câte o lună. Am dus acolo totdeauna conștiința mea de Român, ca unul dintre cei mai învățați și culți români de dincoace de Carpați, adică din Ungaria și Ardeal.

Și acele, cari au stat mai aproape de mine știu, că în viața mea nu am făcut alta decât tot am învățat și lucrat, dar aceasta o dovedesc și operele mele. Pentru cariera mea de jurist am făcut două examene de stat, doctoratul de drepturi, și embele examene de advocatură. Am fost jude la tribunalul din Oravița-montană și din Timișoara, am fost jude de tablă orășască în Budapesta și în Oradea-mare. Și am anume să soot la iveală, că în Oravița și în Timișoara am fost și referent și exmis de tribunal în cauze urbariale, iară la tabla regească din Oradea-mare referent și în chestii urbariale.

În Timișoara am scris un op. „Despre pământurile remanentele”, în limba maghiară, și am arătat abuzurile în contra legilor țării; dar *Atanasiu Raf*, viceșpanul din Timișoara, născut cu mine împreună în Lipova, și patronul meu, nu m'a lăsat să-l tipăresc, ca să nu provoac supărări. Opul îl am și azi.

În Oradea-mare am scris un op: „Datorințele exmisului tribunalului în afacerile urbariale”, asemenea în limba maghiară. Unii advocați români din Oradea-mare l-au decopiat, și judecătorii din Arad l-au cerut ca să-l decopieze.

Am amintit aceste numai ca să arăt, că m'am făcut capabil, ca să știu da informații pentru relațiunile iobagilor din Ungaria, și astfel în oas de lipsă și ministrilor din România și altor oameni de omenie de acolo să pot da informații precisi și adevărați despre deslegarea chestiunilor iobagiale din Ungaria. Ba, judecând după interesele comune ale noastre cu ale acelor din țară, eu în numele meu și al tuturor Românilor dela noi, am simțit și datorința, pe care noi toți de dincoace o avem de a da sfaturi, când chestiunea se referează la existența tuturor, la întărirea vieții romanismului.

Mergând la București și auzind câte toate de soarta țărânului român, toate cărțile cari au apărut despre chestiunea așa numită a țărănilor români le-am studiat și am ajuns la convingerea, că în Europa încă numai cauza țărănilor din România nu e aranjată după simțul de dreptate și umanitate, și că țărânul român e cel mai maltratat în Europa, ba într'un op un literat a zis, că „e străin în țara sa”. Dela 30 Sept. 1900 fiind pensionat și locuind în Sibiu, am experiat cum Românii din prejurul Sibiului treceau în țară, pentru lucru de pământ și mai ales de sece-

riș, și cum acestia reînturnându-se au povestit, că ce grozăvenii fac unii boieri și unii arăndași cu țărânii de acolo, și s'au plâns, că ce au făcut și cu ei. Z ceau să-tenii noștri, că acolo oamenii nu mai cugăta la Dumnezeu, — acolo „domnii nu sunt creștini”, etc. Și apoi mai cetind eu și auzind, că în România numele „român” e nume de batjocură, cu înțeles „om prost” (ungurește: paraszt ember) — și genialii și înțelepții de acolo încă nu au adus la conștiință de sine pe țărân, spunându-i că e Român și că cine și ce e Românul, și că Românul nu-i dobitoacul țării, precum adeseori îl numesc acele, cari îl desprețuiesc și astăzi.

Și acolo în București, mulți prorocean o turburare în țară, o revoltă a țărănilor, — și spre nenorocirea lor, primăvara, în anul 1907, ea s'a și întâmplat.

Eu de mulți ani, din cauza viitorului tuturor Românilor eram neliniștit. Când mă culcam, când mă trezeam, combinam la un leac, pentru soarta țărănilor din țară.

În 11 Martie 1907 s'au început ședințele sesiunii generale ale Academiei Române. Pe timpul ședințelor, revoluțiunea țărănilor era deja lătită, și se desoria ca ceva grozavnic. O revoluțiune numai grozavă poate fi.

La Academia Română, și în tot orașul București se vorbea numai despre revoluțiune, și mulți se făceau medici, că în ce mod pot vindeca durerile țărănilor și relele ce s'au ivit în țară.

Era lucru de tot natural, ca și eu să mă amestec în discuțiunile unora și ale altora, să mă fac și eu medic și să le spun leacul, cu care s'au vindecat chestiunile țărănilor în Ungaria, — și astfel m'am apucat, ca pe mai mulți să-i informez despre lucrurile dela noi.

Știind pe *Petre Poni* de un bărbat cu mare capacitate și de un Român cu inimă bună, mă cam așteptam de el, ca să-l informez, că regii Ungariei și Ungurii cu câtă înțelepciune și bunăvoință au aranjat chestiunile iobagilor și au împărțit pământurile.

Într-o zi, când era ședință publică, dar publicul încă nu s'a adunat, am stat pe *Petre Poni* într-o chilie laterală a Academiei Române. M'am pus lângă dânsul, am cerut permisiune, ca să-l informez și dânsul dorind, ca să-l informez, cu pa-ciență m'a ascultat.

Am luat o coală de hârtie, i-am arătat că ce e sesiunea de pământ în Ungaria, câte jugăre și ce fel de pământuri se cuprind în ea, și apoi optașul, pătratul și jumătatea de sesiune, din câte jugăre și ce fel de pământuri sunt compuse. Pe când arătam acestea, vine Șenchea, fostul ministru Olănescu și alți 3—4 inși și mă ascultă.

Și atunci fostul ministru mă întrebă, că cum s'a dat țărănilor de dincolo aceste pământuri?

Eu: „Prin legile din 1848 și cele următoare. S'a adus lege, că fiecare sătean care în 1 Maiu 1848 a folosit ca iobagiu pământuri dela domnii de pământ (proprietarii mari), din 1 Maiu 1848 este proclamat proprietar peste toate pământurile, ce la 1 Maiu 1848 le-a avut în folosință; și s'a adus lege, ca proprietarii cei mari, pe baza unei prețuiri a bunurilor, ce se predau iobagilor, vor fi despăgubiți prin stat.

Fostul ministru îmi răspunde: „Proprietatea mea e sfântă, eu nu las, ca legea să-mi-o răpească!”

Eu am zis: „Și datorința d-tale către poporul român și statul român — încă e sfântă. Cu sila nimeni nu ți va răpi pământurile. Dar și mai sfântă e existența poporului și a statului român!” Unii mai puseră atari întrebări, și când bătu clopotul, că se deschide ședința publică, unii din cei de față îmi ziseră: „Scrie-ne despre deslegarea chestiunii țărănilor din Ungaria, ca să ne informezi!”

Eu am răspuns: „Voiu scrie, voi scrie, pentru informațiune”. Și ne-am dus în ședința publică.

Dar sesiunea Academiei Române ținând cam o lună, m'am apropiat și de alți membri. Între oamenii înțelepți și buni Românii am privit și pe *Dr. I. C. Istrati*. Și în vorbirea mea i-am zis: „Ajutați țărănilor!” Istrati cu câteva săptămâni mai înainte era ministru de domeniile statului, și îmi răspunde: „Când eram încă ministru, am făcut un proiect de lege pentru deslegarea chestiunii țărănilor, l-am lucrat după conștiință, ca și de țărani și de țară să fie bine, dar am căzut din minister, însă ored că se va ajuta țărănilor”. Și atunci am văzut lacrimi în ochii lui Istrati.

Între bărbații de frunte priviam eu și pe *Spiru Haret*, ministrul de culte și instrucțiune publică. Nu puteam ca să mă întâlnesc cu el, dar pentru dânsul în ședință am scris părerea mea și i am pre-

dat o în scris. În fine considerând pe dl Ion Kalinderu dintre cei mai înțelepți ai țării și știind, că el a făcut foarte mult pentru bunăstarea și cultivarea poporului român din domeniile coroanei, — am vorbit și cu dânsul.

Ca Sturdza, care era ministru-prezident și secretar general al Academiei Române, nu am ătezat să vorbesc, pentru că știindu-i natura și obiceiurile mă temeam, că-mi zice: „N'am nici o lipsă de sfatul d-tale, vom ști noi ce să facem în țara noastră etc.”

Reînturnând acasă în Sibiu, îndată după Paști am umblat prin bibliotecă, mi am adunat legile și cărțile de hioș și am lucrat până în 17/4 Dec. 1907. În dorul meu de a da informațiune acelor, cari au cerut-o, în dorul meu de a ajuta țărănilor, am lucrat și lucrul, căci doară trebuie să mă pun în serviciul unei cauze naționale, — credeam eu, — și manuscrisul lucrării mele a dat 109 de pagini, adesea peste 50 de coale.

E de lipsă ca să arăt cuprinsul manuscrisului.

Relațiunile iobagilor cu domnii de pământ (sau țărani și proprietarii mari) în Ungaria. Studiu istoric juridic, de *Dr. Atanasiu Marienescu*, membru al Academiei Române.

Prefață, subscrisă în 17/4 Dec. 1907.

Partea I-a. Starea relațiunilor iobagiale cu domnii de pământ, dela început până la urbariu (anii 1000—1764)

Cap. I. Regatul Ungariei s'a fundat ca stat romano-catolic, cu putere preponderantă ecleslastică.

Cap. II. Organizarea staturilor civile.

Cap. III. Legile Ungariei față de alte religii, respective față de confesiuni.

Cap. IV. Ungurii (Maghiarii) față de regele și de Austria își asigură drepturile la toate direcțiunile.

Cap. V. Nobilii și libertățile lor personale.

Cap. VI. Nobilii sunt dispenzați de multe sarcini publice.

Cap. VII. Domnii de pământ.

Cap. VIII. Migrația iobagilor.

Cap. IX. Relațiunile țărănilor cu prelații romano-catolici și domnii de pământ.

Partea II-a. Rezolvarea tuturor relațiunilor țărănilor cu domnii de pământ.

Cap. X. Urbariul reginei Maria Terezia, introdus în 1764 prin patentă regiasă.

Cap. XI. Aranjarea urbarială pe calea legislativă din 1836.

A) Pământ de arat.

Cap. XII. B) Fânate, C) Pășune, D) Pădure, E) Trestie.

Cap. XIII. Datorințele iobagilor sau prestațiunile și serviciile lor către domnii de pământ și contractele agricole după legile din 1836.

Cap. XIV. Viile.

Cap. XV. Legile din 1840 și 1848.

Cap. XVI. Executarea despăgubirilor pentru domnii de pământ.

Cap. XVII. Cartea fundală.

Cap. XVIII. O reprivire istorică (g'orificarea Mariei Tereziei, a lui Francisco Iosif I. și a altor regi cari au ocrotit și apărut pe țărani).

Acestea le-am compus numai pentru informațiune. Nu este nici un cuvânt în manuscris, prin care eu aș da sfat bărbatilor de stat din România, că ei cum au să rezolve chestiunea țărănească la ei acasă. Eu am scris numai, că unii regi ai Ungariei, cu câtă înțelepciune și bunăvoință au deslegat chestiunile iobagilor din Ungaria.

Mai departe am știut, că în politica tuturor staturilor (unde sunt miniștri înțelepți), unde sunt chestiuni de o natură cu chestiunile vecinilor, fiecare stat cercetează, că vecinii cum au deslegat aceste chestiuni, ca statul să întreaacă în deslegarea benevolă pe alte state, ca să nu facă asemenea greșeli etc., și pentru aceasta datorința bărbatilor de stat ai României ar fi, ca atunci când au să deslege chestiunea țărănilor, să studieze întâi și să învețe, că Ungarii, Bulgarii, Rușii în ce mod au deslegat astfel de grele chestiuni, pentru că Românii să nu rămână îndărăt cu umanitatea, creștinătatea și dreptatea față de vecinii lor.

Și eu am crezut, că aceste cari m'am provocat, precum și fiecare Român bine simțitor pentru țară, are lipsă de informațiile mele, și că barem din curiositate le vor și citi, dacă nu și studia.

Dar nu am putut să fiu profet, și nu am știut, că în calea mea, cu gândul tot către Dumnezeu, și tot de a face bine, mă întâneșcu cu răutatea.

Încă în Decembrie 1907 am trimis manuscrisul meu la Academia Română, cu rugarea, ca să-l tipărească în Anale. Eu

credeam, că întâ-ziu cu manuscrisul până în Martie 1908, când puteam merge la sesiunea generală, și astfel am grăbit cu trimiterea manuscrisului la București.

Manuscrisul fiind un op istoric, s'a predat secțiunii istorice spre opinie. Dl Ioan Bogdan s'a numit de referință. N'a fost grabă de referare, și nici în Martie 1908, când venisem la sesiunea generală, nu era grabă de el, dar nici eu n'am umblat să urgez, pentru că simțisem, că sunt dispozițiuni rele față de mine.

Eu cu scaunul meu sed între dl Ban și dl Sturdza, dar cu jumătate de paș mai îndărpt. Regulamentu' spune, și praxa a fost, că un raport al secțiunii se așterne plenului, că raportul se cetește, ori de secretarul general, dl Sturdza, ori de dl Ban, și astfel se publică raportul și Academia Română debate asupra raportului și hotărăște.

Între cele de referat văd că e și manuscrisul meu, care se așterne cu raportul. Dar nici dl Sturdza, nici dl Ban nu cetește raportul, și văd cu ochii mei, cum dl Ban șopoteste ceva dlui Sturdza, acesta apoi subscris raportul, adică deciziunea secțiunii istorice, și tăcând îl împinge prezidentului, și acesta tăce și îl subscris. Văzui că-mi îngropară lucrarea, și acești creștini și prieteni nu aură nici măcar atâta milă, ca să-mi cante în public prohodul. Firește, că membrii ceilalți vorbiau între s'ne și nu au văzut. Dl Sturdza și dl Ban au făcut-o aceasta în taină și la spatele Academiei Române.

Judecați, cât de mare m'a putut fi mahnirea, că aceasta s'a făcut înaintea ochilor mei. N'em vrut să mă scol, ca să fac scandal, când în față mă batjocoriră, ci am tăcut, ca să văd, că ce vor mai face în cauză, și așteptam totuși o deciziune a Academiei Române. E o virtute a mea, că totdeauna când am fost insultat de cineva, am știut să tac.

Nu peste multe zile dl Ban se apropie de mine, și ca niște vorbe aspre îmi împărtășește, că manuscrisul meu nu se poate tipări.

Eu i-am zis: Te rog să-mi dai deciziunea Academiei în scris.

— Nu se poate, răspunde dl Ban.

— Barem să mă lăși să o ceteșc.

— Nu se poate, răspunde dl Ban.

Dl Ban e în secțiunea literară, și nu se putea însăreina, ca unui membru din secțiunea istorică (unde sunt eu) să-i publice vre o hotărâre. De un asemenea caz, la Academia, nu am mai auzit. Însă când se fac abuzuri oficiale din partea puter-nicilor, aceștia nu au să se țină de regulament și de statute.

Apoi în Analele Academiei nici nu s'a amintit cauza manuscrisului meu.

Lucru natural, că a trebuit să mă năcăjesc și să mă supăr mult timp, că la ce batjocură a ajuns unitatea culturale române, reprezentată prin Academia Română.

Dl Sturdza, care e tare și mare la Academia Română din București, dacă avea numai un grăunte de înțelepciune și numai un grăunte de bunăvoință către mine și către autoritatea și demnitatea Academiei Române, trebuia să mă cheme la sine sau sezând aproape unul de altul să-mi zică: „Domnule Marienescu! Îți mulțămesc, că ți-ai dat ostăneala și ai scris operatul cu intențiune bună, ca să ne orientezi și să ne ajuți în chestiunea țărănilor, dar nu putem uza de el, pentru că și pentru că și pentru că, ci te rog să-ți retragi operatul!”

Eu atunci răspundeam: *Il retrag!*

Eu nu am dat motiv dlui Sturdza, că s'a semănne pemine, fără nici o cauză. În urmare nu m'a obligat să-l preamăresc. Eu le-am scris acum acestea din punct de vedere național și istoric, ca să vadă lumea, că unii au luat în stăpânire Academia Română, iar aceasta nici nu ătează să se apere în contra lor.

Dar eu voiu reveni, dacă va fi de lipsă, pentru istoria și cultura noastră. Sibiu, Sept. 1911.

Dr. Atanasiu Marienescu
membru al Academiei Române.

Din protopresbiterate.

Convocare

Prin aceasta convoc On. preoțime tractuală la conferența preoțască anuală, ce se va ține la 17 și 18 Oct. v. a. e. în comuna Ludoș.

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin cu invocarea sf. duh și sfințirea apei prin preoții: Ioan Diacon, Ilie Beu și Virgil Păcuraria. Predică: temă liberă de Ioan Diacon.

2. La orele 10 a. m. deschiderea conferenței.

3. Constatarea oclor prezenți și constituirea conferenței.

D-lui I. H. în L. La neadevărurile
 din întrebare am răspuns noi, numai de
 cât în numărul 82. E de prisos deci să
 mai publică observațiile d-tale, de altcum
 foarte jaste și corecte. Vorba ăluia: Ajunge
 o băta la un car de oale!

Nr. 71/1911 par.

(350) 1-3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Venerabilul Consistor Arhidiecezan Nr. 1751/1911 Școl., se publică licitațiune minuendă pentru edificarea școlii rom. gr.-or. din comuna Săliște (tr. Zarand) (1 sală nouă de inv. și 1 anticameră), ce se va ține în sala școlii vechi din Săliște în 28 August a. c. la 2 ore p. m. st. v.

Prețul de strigare e 4300 cor. din care sumă licitanții au a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia, în care va avea mai multă încredere.

Comuna dă piatra necesară și lemne de pereți de care dispune. Licitanții nu vor avea drept a pretinde spese de drum sau diurne.

Planul și preliminarul de spese și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din comuna Săliște, unde pot afla cei ce să interesează și alte informațiuni.

Din ședința comitetului parohial ținută în Săliște, 25 Iulie 1911.

Nicolae Perian
paroh. preș. com. par.

Petru Pêrva
notar.

Văzut:

Vasile Damian
protopresb.

Nr. 130/1910 of. paroh.

(341) 3-3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat prin decizia P. V. Consistor Arhidiecezan din 11 Octomvrie 1910 Nr. 11854 Școl. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școlii gr.-or. rom. din Cărpiniș protopresbiteratul Mercurea.

Licitațiunea se va ține în 29 August (11 Sept. n.) a. c. la 2 ore p. m. în sala școlii gr.-or. din Cărpiniș.

Prețul strigării este 13 600 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la școala nou edificând.

Vadiu are să se depună 5% dela prețul strigării în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenti, aceluia în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul de spese și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cărpiniș.

Cărpiniș, în 12/25 August 1911.

Cornel Muntean
preș. com. par.

Ioan Munthiu
paroh.

Nr. 666/1911. Am văzut:

Avr. P. Păcurariu
protopresb.

Înștiințare.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—VI de școală, lucrate după planul de învățământ confesional și al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan cuprind material din toate obiectele de învățământ.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de Preașez. Consistor arhidiecezan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul sub Nr. 56863/910, cărțile de cetire: pentru anul II sub Nr. 99113/908, anul III sub Nr. 61238/909 și anul IV sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru anii V—VI apărută acum, în urma ordinațiunii ministeriale Nr. 16593/911, până va primi aprobarea, se poate folosi în școale în anul școlar 1911/912.

Prefurile: Abecedarul 40 fil., Cartea de cetire a II-a 50 fil., a III-a 60 fil., a IV-a 70 fil., a V—VI cor. 1-80. Se află la Librăria arhidiecezană în Sibiu și la autori în Săliște, Szebenm.

(346) 2-3

Autorii.

Nr. 382/1911.

(342) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din Geoagiu-de-sus, se descrie concurs cu termen de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică, iar restul prin întregirea dela stat cerută; cuartir și grădina în natură. Cvinevenalele se vor socoti numai după serv. în de 5 ani neîntrerupt prestat la această școală.

Învățătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererele de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în termenul indicat.

Of. protopresbiterat gr.-ort. al Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 19 August 1911.

Ion Teculescu
protopresb.

Anicuța Voileanu,

absolventă cu diplomă de stat dela academia c. r. de muzică din Viena, și premiantă, **dă instrucții de pian.** Informații se pot lua zilnic între orele 11—1. Berg-gasse 24.

(343) 3-3

**Városmajor-Sanatorium
și Hydrotherapie**

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și
4-5 p. m.

[448] 35-

Director-șef

Dr. Cosmutza.**Papier à Cigarettes****ABADIE****PARIS**

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 9-

**Cancelarie administrativă
și biuro de informațiuni**

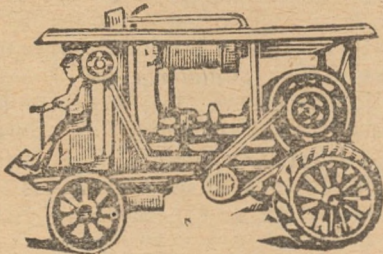
în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijloace de împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloace de cumpărări, vânzări, exarandări de bunuri, mașini, motoare, și alte reșchise economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 20-

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.

VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

De sine mergătoare, simple și renumite în lume

Locomobilele cu benzin

și

Mașini de treerat

sunt aprobate și eminente pentru re-
gluni muntoase. Funcționare per-
fectă și sigură, cruțare în folosirea ben-
zinului, construcție simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple și de sine mergătoare pentru

Joagăre și spărgătoare de pietri, arangamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi și dăpănat.

Kellner & Schanzer,

Budapesta V., Aulich-utca 2.

Agenți și mijlocitori se honorează.

(15) 12-26

Am onorul a vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis

cancelaria advocațională

în Deva (strada Petőfi Sándor Nr. 4, în fața casei comitatului și vecinătatea tribunalului regesc).

Cu deosebită stimă:

Dr. Petru Groza,

(345) 2-3

advocat.

Nr. 3287/1911. IV.

(348) 2-2

Concurs.

La magistratul orașului Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi de amployați din nou sistemizate.

1. Postul unui consilier orășenesc, carele este împreunat cu un salariu fundamental de 3200 cor., cinci cvinevenali de câte 10% și dreptul la pensiuine.

2. Postul unui inginer orășenesc, carele este împreunat cu un salariu fundamental de 3200 cor., cinci cvinevenali de câte 10%, dreptul la pensiuine și îndrăpătire la praxa privată.

Ambele posturi se vor ocupa deocamdată numai pentru restul perioadei de alegere până la finea anului 1913.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a și foainta rugările lor în scris instruate cu atestatul medical, de calificațiune și eventual atestatul despre serviciul de până acum, arătând totodată și cunoștința de limbi, până în 20 l. c. la subsemnatul magistrat orășenesc.

Pentru reflectanții la postul de inginer se recere calificațiunea prescrișă în § 10 din art. de lege I ex 1883.

Szászsebes la 1 Septemvrie 1911.

Magistratul orășenesc.**CURS DE DANS**

Am onoare a aduce la cunoștință On. public din loc și jur că cu **ziua de 18 Septemvrie n.** voiu deschide în sala „Gesellschaftshaus“ un curs de dans în care se vor preda toate jocurile moderne pentru salo — ținându-se cont și de cele naționale românești — precum și manierele elegante după estetica originală franceză.

Cursul durează 6 săptămâni și costă pentru începători: 12 cor., pentru repetenți 6 cor. — Probele cursului: Luni, Mercuria și Joia, pentru studenți dela 6-8, pentru adulți dela 8-10 oare seara.

Inscrieri se pot face în Librăria arhidiecezană și în decursul probelor de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,

(353) 1-3

măiestru de dans dipl.

**Făina lactată
NESTLÉ**

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor“ se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Requisite de scris

se pot procura de la

Librăria arhidiecezană**Cruțați și Vă încercați norocul!**

In

30 Septemvrie

va fi a 2-a tragere a lozurilor de Tisa, cari afară de cele două câștiguri principale de câte

Cor. 180,000

mai au câștiguri în sumă totală de

Cor. 2.800,000

și aduc pe lângă toate acestea încă și 4% interese. De prezent vindem aceste lozuri pe 48 rate lunare de câte 10 coroane.

Nici un rizic! Bani nu sunt perduți ca la alte multe loterii de noroc. **Toate cascele statului primesc aceste lozuri ca cautiune!** Ele sunt o hârtie de valoare de prima bonitate, — care oricând se poate vinde la bursă sau se poate lombarda la ori și care bancă.

Ultima tragere va fi în anul 1930, până la care termen tot lozul trebuie să se tragă necondiționat cu un câștig mai mic sau mai mare.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i te extradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime ale lui.

Trimițându-ni-se rata primă prin mandat postal, pentru asignarea celorlalte rate punem la dispoziția stimaților nostri cumpărători cecuri postale.

Grăbiți cu comandele, căci proxima tragere e deja la ușe. Nu lăsați ocaziunea să treacă. Puneți mâna pe noroc.

Se caută agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,**Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

(352) 1-2